

Justitiedepartementet
Ert dnr. Ju2025/00812

**Yttrande: betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för
uppehållstillstånd (SOU 2025:33)**

Örebro kommun har inbjudits att lämna yttrande över betänkandet *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd* (SOU 2025:33). Sista svarsdag är den 27 juni. Nedan följer Örebro kommuns synpunkter.

Utredningens förslag om en generell uppgiftsskyldighet för kommunerna exemplifieras med en rad olika uppgifter som kan behöva lämnas ut till Migrationsverket. Det är dock oklart vilka uppgifter det kan handla om i realiteten, vilket innebär att det är svårt att ta ställning till vad begreppet bristande vandel ska innebära för kommuner som ska lämna uppgifter till Migrationsverket.

Om de uppgifter kommunerna ska lämna exempelvis handlar om elevhälsouppgifter från skolområdet kan det komma att påverka kommunernas verksamheter negativt. Det finns en risk att förtroenderelationen mellan skolan, lärare och eleverna skadas.

Det är i de förslag som läggs i utredningen oklart var beslut om utelämnande av uppgifter ska ske. Om sådana beslut ska tas av enskilda handläggare/lärare kan det skapas en rättsosäkerhet då utlämnande av uppgifter kommer hanteras olika i olika kommuner/skolor. Det finns en risk att enskilda handläggares och lärares arbetssituation påverkas negativt av ökade administrativa uppgifter.

Det är viktigt att uppgifter från kommunerna inte samlas in på ett sådant sätt och med sådan omfattning att det uppstår problem på Migrationsverket vid omhändertagandet av uppgifterna. En ökad mängd uppgifter kräver att det finns personella resurser att ta emot den ökade mängd information som förslaget kommer att innebära. Om kommunernas förändrade arbetssätt, ökade arbetsbelastning och mer uppgiftsutlämnande inte möts upp och tas om hand av mottagaren kommer det inte upplevas som väl investerad tid och insats från kommunens medarbetare.

Ekonomi och uppföljning

Utredningen gör bedömningen att en generell uppgiftsskyldighet för kommunerna sannolikt kommer leda till ökade kostnader för kommunerna men att förslagen inte föranleder särskild finansiering. Varje enskilt förslag innebär måhända inte en sådan ekonomisk belastning att särskild finansiering behövs men den sammantagna effekten kan innebära betydande ökade kostnader för kommunerna.

Utredningen föreslår att förslagets effekt bör följas upp efter att förslagen trätt i kraft. Av samma skäl som ovan bör någon form av utvärdering göras av den sammanlagda ekonomiska effekten för kommunerna. Det är rimlig att staten har en samlad bild av de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna utifrån den totala mängden nya uppgifter.

Rättighetsperspektivet

Förslaget medför utmaningar ur ett rättssäkerhetsperspektiv, dessa behöver tas på största allvar och analyseras vidare. Syftet med förslaget är öka möjligheten att neka och återkalla uppehållstillstånd samt avvisa i fler fall på grund av brister i levnadssättet även om nuvarande krav för uppehållstillstånd är uppfyllda.

Enligt förslaget är samröre med kriminella gäng något som ska kunna utgöra bristandeandel men det är otydligt vad som ska definieras som samröre. Därav bör definitionen av samröre förtydligas. Det finns människor som befinner sig i en utsatt situation och kan hamna i kontakt med rättsväsendet utan att för den skull själv vara kriminell. Förslaget riskerar att leda till att utsatta grupper avstår från att söka hjälp, vittna i rättegångar eller anmäla brott.

Lagförslaget kan medföra negativa konsekvenser för barn men betänkandet konstaterar att förslaget är begränsat och därför inte utgör något problem för denna grupp. Örebro kommun anser att barn med erfarenhet av flykt är en särskilt utsatt grupp och att förslagen riskerar att försvåra för dessa barn ytterligare.

John Johansson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Örebro kommun